

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.09.022>

УДК 336.71:330.34:355.48(477)

JEL: F34, F35, F55

І.С. ПІЛЯЄВ, д-р політ. наук, канд. екон. наук, проф.,
провідний науковий співробітник
сектору міжнародних фінансових досліджень
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
вул. Панаса Мирного, 26, 01011, Київ, Україна
e-mail: igor.piliaiev@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7509-3158>

ПОТЕНЦІАЛ АЗІЙСЬКИХ БАГАТОСТОРОННІХ БАНКІВ РОЗВИТКУ ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Досліджено особливості організації і сфери операційної діяльності Азійського банку розвитку і Азійського банку інфраструктурних інвестицій як впливових акторів і водночас потужних інструментів гео економічної дії у сучасній архітектурі міжнародного фінансового порядку і міжнародної допомоги розвитку. Проведено порівняльний аналіз потенціалу залучення їх фінансово-інвестиційних можливостей для повоєнного розвитку економіки та інфраструктури України.

Ключові слова: Азійський банк розвитку; Азійський банк інфраструктурних інвестицій; міжнародна допомога розвитку; повоєнна відбудова економіки.

Україна має стратегічний інтерес у розвитку і диверсифікації економічних зв'язків з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР) як сучасного центру світової економічної динаміки, що засвідчило, зокрема, подання нашою державою в травні 2023 р. офіційної заявки на приєднання до багатосторонньої Всеосяжної та прогресивної угоди про Транстихоокеанське

Ц и т у в а н н я: Піляєв, І. (2025). Потенціал азійських багатосторонніх банків розвитку для повоєнного відновлення економіки України. *Економіка України*. 68. 09(766). 22-36. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.09.022>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2025. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

партнерство¹. Даний імператив набув особливої актуальності для України в контексті пошуку міжнародних фінансових ресурсів і залучення відповідної експертно-технічної допомоги для повоєнної відбудови економіки. Відтак, важливим є аналіз потенціалу залучення на окреслені цілі фінансових ресурсів і експертного досвіду азійських багатосторонніх банків розвитку, а саме Азійського банку розвитку (АБР) з поточними активами в понад 270 млрд дол., заснованого 1966 р. за ініціативою США і Японії (які вдвох володіють 25,5 % голосів у раді керуючих²), і новоствореного Азійського банку інфраструктурних інвестицій (АБІІ) із статутним капіталом 100 млрд дол., заснованого 2014 р. за ініціативою Китаю, якому належить контрольний пакет у 26,54 % голосів³.

Наукова література демонструє еволюцію АБР від кредитора, орієнтованого на боротьбу з бідністю, до багатогранного суб'єкта фінансування кліматичного порядку денного, інфраструктури, цифровізації, забезпечення гендерної рівності (Humphrey, Brugger, 2020; Widjanarko, 2024). У свою чергу, О'Кіф із співавторами (O'Keefe et al., 2017) вважають, що, попри стрімку динаміку соціально-економічного розвитку в АТР, його первісна головна місія — боротьба з бідністю й підтримка сектору суспільних благ у країнах з низьким рівнем доходу — повинна й надалі залишатися пріоритетом його операційної діяльності.

АБІІ переважно розглядається науковцями (Humphrey, 2020; Tien et al., 2019; Widjanarko, 2024; Xu, Feng, 2022) як трансформаційний актор міжнародного фінансового порядку. Ряд науковців (Creutz, 2023; Humphrey, Brugger, 2020; Widjanarko, 2024) стверджують, що зосередженість АБІІ на зростанні шляхом фінансування розвитку інфраструктури — на відміну від головної місії АБР щодо подолання бідності — кидає виклик парадигмам розвитку, закріпленим багатосторонніми банками розвитку (ББР), контрольованими західними донорами. Натомість, як виснує Г. Каввадія (Kavvadia, 2021, р. 273), АБІІ радше «схильний підтримувати статус-кво», аніж кидати виклик існуючій світовій фінансовій системі.

Науковці відзначають швидші в АБІІ, ніж у Світовому банку, ЄБРР і АБР, процедури затвердження проєктів, які, до того ж, не обтяжені додатковими політичними й економічними вимогами (Bublyk, 2020), що підкреслює спрощену організаційну структуру АБІІ, справедливий розподіл прав голосу та його операційну ефективність, зокрема, більш раціоналізовані процедури закупівель, оцінювання ризиків і контролю над реалізацією проєктів

¹ Мегарегіональна торговельна угода (підписана у 2018 р.), основною метою якої є лібералізація торгівлі між країнами АТР. Набрала чинності для Австралії, Брунею, В'єтнаму, Канади, Малайзії, Мексики, Нової Зеландії, Перу, Сінгапуру, Чилі, Японії, а 15 грудня 2024 р. — для Великої Британії.

² Members, Capital Stock, and Voting Power. *ADB*. 2021. May. <https://doi.org/10.22617/FLS210109> (дата звернення: 21.04.2025).

³ Members and Prospective Members of the Bank. *AIIB*. 2025. Mar 23. URL: <https://www.aiib.org/en/about-aiib/governance/members-of-bank/index.html> (дата звернення: 23.04.2025).

порівняно з АБР та іншими ББР (Doron, 2020; Gu, 2024; Xu, Feng, 2022). Утім, навіть прихильні до АБП дослідники (Zhao et al., 2018) визнають, що лише час покаже, чи не призведе раціоналізація банком проектних процедур до порівняно вищих фінансових ризиків.

Як наголошують В. Дем'янишин і Б. Шуляк (2025), фінансова підтримка міжнародних банків розвитку має бути домінуючою в процесі повоєнної відбудови території України. Проте у вітчизняній науковій літературі діяльність АБР і АБП, крім дуже стислої оцінки структурної динаміки проектів АБП В. Сіденком (2025) і дослідження Є. Бублика (Bublyk, 2020), практично не розглядалась. По суті єдина ґрунтовна праця, присвячена АБП, була опублікована п'ять років тому (Піляєв, 2020). Останнім же часом відбулись істотні зрушення в геоекономічному позиціонуванні України, пов'язані, передусім, з повномасштабною російсько-українською війною і викликаними нею процесами фрагментації світової економіки (Плотніков, 2024), що нині характеризуються геополітично-ціннісними й геоекономічними розколами не лише по лінії Захід — Росія, Захід — Китай, а й усередині раніше консолідованого Заходу, зокрема, по лінії «нова правоконсервативно-націоналістична влада США — неоліберально-глобалістська влада ЄС, Великої Британії та найтісніше пов'язаних з нею королівств Співдружності з населенням переважно британського походження⁴».

Зважаючи на подальше зростання ролі АТР у архітектурі світового економічного і фінансового лідерства, **мета статті** — дослідити фінансово-інвестиційний потенціал азійських ББР (АБР і АБП) для повоєнної відбудови економіки України.

У дослідженні застосовано міждисциплінарний підхід із залученням інструментів політичної економії, теорії модернізації, інституціоналізму, конструктивізму і світ-системної теорії.

Географічні простори операційної діяльності ЄБРР, АБР і АБП значною мірою взаємно накладаються. Так, членами ЄБРР з моменту його заснування (1991 р.) стали Єгипет, Марокко, з 1992 р. — всі держави Південного Кавказу й Центральної Азії і з 2000 р. — Монголія. У 2007 р. повноправним регіональним членом АБР стала Грузія, яка з 1999 р. є членом Ради Європи. Станом на 31 грудня 2024 р. АБР надав Грузії, яка в грудні 2023 р. набула статусу офіційного кандидата на вступ до ЄС, позик, грантів і технічної допомоги державному сектору на загальну суму 4 млрд дол.⁵ Водночас Грузія є повноправним регіональним членом АБП.

Стратегією АБР до 2030 року наголошується на фінансуванні таких цілей сталого розвитку, як заходи боротьби із зміною клімату, забезпечення гендерної рівності, а також цифрова трансформація⁶. АБП ж більше зосе-

⁴ Канада, Австралія і Нова Зеландія.

⁵ Asian Development Bank and Georgia: Factsheet. ADB. 2025. July. URL: <https://www.adb.org/publications/georgia-fact-sheet> (дата звернення: 30.08.2025).

⁶ Strategy 2030. Achieving a Prosperous, Inclusive, Resilient, and Sustainable Asia and the Pacific. ADB, July 2018. 48 p. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/435391/strategy-2030-main-document.pdf>

реджений на фінансуванні інфраструктури, особливо пов'язаної з розвитком регіональних взаємозв'язків та ініціативою Китаю «Пояс і шлях» (ПіШ). АБР часто висуває щодо своїх позик вимоги стосовно реформування внутрішньої політики і захисту прав людини, тоді як АБП зазвичай приймає більш гнучкий і менш директивний підхід, привабливий для багатьох економік, що розвиваються.

На наш погляд, у відносинах з АБР і АБП досить корисним може бути конструктивістський підхід, який виходить з того, що норми, котрі регулюють ідентичність як самого банку, так і повноваження його держав-членів, не є чимось застиглим, а відображають змінну розстановку сил та інтересів зацікавлених акторів геополітики і геоeкономіки. У цьому відношенні показовим є прецедент рішення Ради керуючих АБР у грудні 2024 р. щодо зміни статусу Туреччини з нерегіонального на регіонального члена банку. Ця країна мала статус нерегіонального члена АБР з 1991 р., але завдяки активним дипломатичним зусиллям Анкари зміни статусу було досягнуто менше ніж за півроку від висунення Туреччиною відповідної ініціативи. У результаті її державний і приватний сектори матимуть доступ до довгострокових можливостей фінансування АБР у таких сферах, як інфраструктура, навколишнє середовище, освіта, енергетика⁷. Також прикметно, що у 2023 р. АБР випустив свої перші в історії облігації, номіновані в єгипетському фунті й нігерійській найрі — національних валютах держав, що не є членами банку⁸. На початку 2025 р. АБР схвалив десятирічний план використання капіталу, що передбачає збільшення його щорічних фінансових зобов'язань з 24 млрд у 2024 р. до більш як 36 млрд дол. до 2034 р.⁹

Ще у 1998 р. 12 країн Кавказу, Чорного моря і Центральної Азії за підтримки США уклали Базову багатосторонню угоду про міжнародні перевезення для розвитку коридору Європа — Кавказ — Азія (Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia — TRACECA) з Китаю і Монголії до Європи через держави Кавказу й Центральної Азії. Наразі в проекті TRACECA беруть участь, включаючи Україну, 14 країн Південного Кавказу, Центральної Азії, Чорноморського і Каспійського басейнів (крім РФ). У 2025 р. планується запуск електронно-інформаційної системи TRACECA, запровадження мобільного додатку, використання електронних консигнацій і дозволів для перевізників¹⁰.

⁷ Asian Development Bank to launch operations in Türkiye. *Hurriyet Daily News*. 2025. Jan 28. URL: <https://www.hurriyetaidailynews.com/asian-development-bank-to-launch-operations-in-turkiye-205174> (дата звернення: 11.04.2025).

⁸ Accelerating Climate Action for Sustainable Development. *ADB Annual Report 2023*. April 2024. 79 p. P. 54. URL: <http://dx.doi.org/10.22617/FLS240103> (дата звернення: 24.04.2025).

⁹ ADB Capital Utilization Plan Expands Operations by 50% Over Next Decade. News Release. *ADB*. 2025. Feb 18. URL: <https://www.adb.org/news/adb-capital-utilization-plan-expands-operations-50-percent-over-next-decade> (дата звернення: 25.04.2025).

¹⁰ Pilot Implementation of Global Standards to Digitalize Information Flows along the TRACECA Routes. *TRACECA Permanent Secretariat of the Intergovernmental Commission*. Baku, 2023. November 21. URL: <https://unece.org/sites/default/files/2023-11/1.7%20Asset%20Assavbayev%20-%20TRACECA.pdf>

На фоні безпекової кризи перевезень через Суецький канал і Баб-ель-Мандебську протоку¹¹ Транскаспійський міжнародний транспортний коридор (ТМТК), що фактично є складовою коридору Європа — Кавказ — Азія, демонструє стійке зростання: за даними уряду Казахстану, у 2023 р. обсяг вантажоперевезень за ТМТК збільшився на 65 % порівняно з 2022 р. і склав 2,7 млн т¹², а за перші 11 місяців 2024 р. зріс ще на 63 %, при зростанні контейнерних перевезень у 2,6 разу, і склав 4,1 млн т¹³. У 2024 р. було запущено Координаційний центр ТМТК з метою розвитку, модернізації інфраструктури й розширення функціоналу маршруту, зокрема скорочення термінів доставки між Європою і Азією до 15 днів. До проекту активно залучено Казахстан, Азербайджан, Грузію, Туреччину, Китай та їх компанії, що підкреслює важливість Транскаспійського міжнародного транспортно-го маршруту (ТМТМ) для глобальної торгівлі.

Отже, на нашу думку, доцільним є налагодження співпраці України з АБР у форматі спільних проектів за участю Світового банку і ЄБРР, зокрема в рамках проекту TRASECA. Ключові сектори економіки України, що потребують інвестицій на відновлення і модернізацію, включають енергетику, транспорт, житло, сільське господарство і цифрову інфраструктуру. Всі вони відповідають експертній спеціалізації і накопиченому досвіду АБР у фінансуванні інфраструктури. Проте нечленство України в АБР створює інституційний бар'єр, оскільки мандат банку географічно орієнтований на Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Це робить прямі інвестиції в Україну інституційно складними без внесення поправок до статуту АБР або ухвалення спеціальних винятків, що вимагатиме згоди всіх 69 держав — членів банку, що є вельми проблематичним у політичному і адміністративному плані.

¹¹ Хоча станом на початок червня 2025 р. кількість торгових суден, що використовують Баб-ель-Мандебську протоку, дещо зросла порівняно з серпнем 2024 р. (36—37 проти 20—23 суден на день) після того, як ракетні атаки і атаки безпілотників проіранськими й еменськими хуситами сповільнилися, а США і повстанське угруповання на початку травня 2025 р. досягли угоди про припинення вогню, за даними командування військово-морської місії ЄС у Червоному морі «Аспідес», інтенсивність руху морського торгового транспорту в Червоному морі залишається все ще значно нижчою за обсяги (72—75 суден на день), що спостерігалися до початку нападів хуситів на торгові судна в регіоні в листопаді 2023 р. Важливо зазначити, що дана угода не передбачає припинення атак на Ізраїль. Заявленими цілями хуситів є «ізраїльські судна і судна, які мають зв'язок з Ізраїлем або пришвартовувалися в ізраїльському порту» (див.: Red Sea marine traffic jumps by 60% in wake of Houthi, US ceasefire. *The Jerusalem Post*. 2025. Jun 05. URL: <https://jpost.com/middle-east/article-856715#856715> (дата звернення: 12.06.2025)). Отже, основна причина безпекової кризи в Баб-ель-Мандебській протоці — багатогранний стратегічний конфлікт між Ізраїлем та Іраном, що в червні 2025 р. сягнув фази повномасштабної війни, — залишається невирішеною.

¹² Транскаспійський маршрут демонструє ріст перевозок. *АЗЕРТАДЖ*. 2024. 27 авт. URL: https://azertag.az/ru/xeber/transkaspiskii_marshrut_demonstriruet_rost_perevozk-3151982 (дата звернення: 10.04.2025).

¹³ Объем перевозок грузов по ТМТМ увеличился на 63%. *АПК-Информ*. 2024. 17 дек. URL: <https://www.apk-inform.com/ru/news/1545507> (дата звернення: 10.04.2025).

Але і без цього будь-який крок щодо безпосередньої взаємодії з Україною вимагатиме консенсусу серед основних акціонерів, що є непростим процесом. Адже, по-перше, до складу АБР входять члени з різними поглядами на російсько-українську війну, такі як США, Китай, Індія, Індонезія та ін., по-друге, ресурси АБР уже розподілено по країнах-членах, що розвиваються, багато з яких стикаються з бідністю і дефіцитом інфраструктури. Перенаправлення фінансових коштів чи технічної допомоги в Україну може спричинити опір з боку зацікавлених регіональних акціонерів банку.

Відтак, на наш погляд, потенційна роль АБР має надавати пріоритет додатковості — наданню цінності, яку не можуть запропонувати інші міжнародні фінансові інституції розвитку. Ідеться про вузькоспеціалізований досвід у галузі кліматичного фінансування або інноваційні механізми фінансування, а не дублювання існуючих зусиль ББР, у яких Україна має членство, передусім Групи Світового банку і ЄБРР. Крім того, будь-яка взаємодія має включати суворий нагляд з боку української влади і громадянського суспільства для зниження корупційних ризиків і забезпечення відповідності довгостроковим цілям розвитку України.

АБП, попри заявлену азійську орієнтацію, на практиці має глобальне членство. Згідно із ст. 3 статутної угоди про його заснування¹⁴, усі держави — члени МБРР (наразі їх 189) кваліфікуються як потенційні акціонери, відтак, можливості членства залишаються відкритими для будь-яких зацікавлених суверенних країн. З 2015 р. по березень 2025 р. кількість членів АБП зростає з 57 до 110 (100 повних і 10 перспективних), з яких 57 — нерегіональні, зокрема 18 з 27 держав — членів Євросоюзу (включаючи Німеччину, Францію, Італію, сусідів України Польщу, Угорщину і Румунію), а також такі ключові партнери України, як Велика Британія, Канада, Ізраїль, Туреччина, Австралія, Південна Корея¹⁵. Члени АБП сукупно представляють близько 81 % світового населення і 65 % світового ВВП. АБП стабільно має рейтинг AAA із статусом привілейованого кредитора від світових рейтингових агентств¹⁶.

У контексті світ-системного підходу слід підкреслити, що АБП застосовує й просуває ширший концепт Азії, ніж АБР. З одного боку, в геоекономічний концепт Азії обох зазначених банків як регіональні члени включено Австралію, Нову Зеландію і країни Океанії. З іншого, Росія є регіональним членом-засновником АБП, але не є членом АБР. АБП також включає до регіональних членів вісім країн Близького Сходу, тоді як АБР не має членів з цього регіону.

¹⁴ Articles of Agreement. Done at Beijing, People's Republic of China on June 29, 2015. АПВ. 35 р. URL: https://www.aiib.org/en/about-aiib/basic-documents/_download/articles-of-agreement/basic_document_english-bank_articles_of_agreement.pdf

¹⁵ Members and Prospective Members of the Bank. АПВ. 2025. Mar 23. URL: <https://www.aiib.org/en/about-aiib/governance/members-of-bank/index.html> (дата звернення: 25.04.2025).

¹⁶ 2023 АПВ Annual Report and Financials. АПВ. 2024. URL: <https://www.aiib.org/en/news-events/annual-report/2023/index.html> (дата звернення: 21.04.2025).

На середину квітня 2025 р. АБІ схвалив інвестиційні кредити для 311 проєктів у 38 країнах-членах на суму 59,95 млрд дол. (з яких уже виділено 50,99 млрд дол.). При цьому 43 % сукупного обсягу проєктного фінансування становить частка недержавного сектору економіки¹⁷. Профільними напрямками кредитування з боку АБІ виступають енергетика і транспорт, а також фінансування дій щодо боротьби із зміною клімату. Банк планує значно розширити свій портфель активів — у середньому на 16 % на рік протягом 2023—2025 рр. і майже подвоїти його в період 2023—2028 рр.¹⁸ АБІ реалізує більш експансивний підхід до нерегіональних членів, ніж АБР. Останній налічує лише 19 нерегіональних членів, які, крім Ізраїлю, є державами-кредиторами з Європи і Північної Америки, тоді як 31 з 57 нерегіональних членів АБІ походять з регіонів Африки й Латинської Америки і вже є або стануть позичальниками. Сам Китай також позичає як у АБІ, так і у АБР.

На відміну від інших багатосторонніх банків розвитку, АБІ прямо дозволено фінансувати будь-якого свого члена, регіонального чи нерегіонального¹⁹. Відображаючи попит на фінансування інфраструктури за межами Азії, банк почав кредитувати нерегіональних членів, таких як Єгипет, країни Латинської Америки і Балкан. У 2020 р. АБІ надав позику у 200 млн дол. Сербії для екстреної допомоги громадському сектору охорони здоров'я в боротьбі з пандемією COVID-19²⁰. Кредитування нерегіональних членів обмежено 15 % від загального обсягу затвердженого фінансування. При цьому АБІ, відповідно до своїх статутних положень, не бере на себе відповідальності за управління будь-яким суб'єктом (підприємством), у якого він інвестував, і не прагне отримати в ньому контрольний пакет акцій, за винятком випадків, коли це необхідно для захисту інвестицій банку²¹.

Незважаючи на геоекономічну конкуренцію, АБІ активно співпрацює з АБР, Світовим банком, МВФ, США і Японією²², хоча останні при його заснуванні відмовилися від членства. Прикметно, що першими угодами АБІ стали саме домовленості про співпрацю з АБР і Світовим банком, з якими нині співфінансуються багато спільних проєктів. Як приклад можна навести проєкт швидкісного автобусного транзиту в Карачі (Па-

¹⁷ Project Summary. АІІВ. 2025. Apr 18. URL: <https://www.aiib.org/en/projects/summary/index.html> (дата звернення: 23.04.2025).

¹⁸ 2023 АІІВ Annual Report and Financials. АІІВ. 2024. URL: <https://www.aiib.org/en/news-events/annual-report/2023/index.html> (дата звернення: 21.04.2025).

¹⁹ Articles of Agreement. Article 11. Done at Beijing, People's Republic of China on June 29, 2015. АІІВ. 35 p. URL: https://www.aiib.org/en/about-aiib/basic-documents/_download/articles-of-agreement/basic_document_english-bank_articles_of_agreement.pdf

²⁰ Project Summary Information — Serbia Emergency Assistance. АІІВ. 2020. May 7. URL: https://www.aiib.org/en/projects/details/2020/proposed/_download/Serbia/PSI-Serbia-Emergency-Assistance-May-7-2020.pdf

²¹ Articles of Agreement. Done at Beijing, People's Republic of China on June 29, 2015. АІІВ. 35 p. URL: https://www.aiib.org/en/about-aiib/basic-documents/_download/articles-of-agreement/basic_document_english-bank_articles_of_agreement.pdf

²² Зокрема, у штаті АБІ працюють декілька японських експертів.

кистан) вартістю 500 млн дол., ухвалений у липні 2019 р., з пайовим фінансуванням АБР і АБП²³.

Інвестиційна активність АБП змусила такі установи, як Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), приділити більше уваги своїм проектам допомоги в АТР і згодитись на домовленості про співфінансування з АБП таких інфраструктурних проєктів, як розширення мережі метрополітену в Бангалурі (Індія) вартістю 1,78 млрд дол.²⁴

Як засвідчує практика, активне залучення країною-реципієнтом фінансової допомоги на інфраструктурні проєкти від АБП не лише не є перешкодою для її співпраці з МВФ, а й, навпаки, може стимулювати її поживлення і поглиблення в умовах посилення конкуренції між старими і новопосталими міжнародними фінансовими інституціями. Наприклад, після участі Йорданії у 2021 і 2023 рр. у двох проєктах розвитку національної інфраструктури економіки із загальним обсягом фінансування від АБП 450 млн дол. МВФ, після певної паузи, різко активізував своє партнерство з країною, запропонувавши 1,2 млрд дол. допомоги (що еквівалентно 270 % її квоти) у 2024 р. для підтримки зусиль йорданської влади щодо інклюзивного зростання і створення робочих місць²⁵.

В організацію діяльності АБП запроваджено конфуціанський принцип середнього, що передбачає розумний баланс інтересів сторін-учасниць. Жодна з трьох основних сил, представлених серед його членів (Китай, країни з розвинутою економікою і економіки, що розвиваються), не має контрольного пакета акцій у статутному капіталі й вирішальної частки голосів у раді директорів. Проте всі три сили мають блокуючий пакет акцій (26—30 % голосів), що забезпечує пошук раціонального компромісу при ухваленні важливих управлінських рішень. Це принципово відрізняє АБП від інших ББР, у яких домінують або економічно розвинуті країни-донори (МБРР, ЄБРР, АБР тощо), або країни, що розвиваються (Африканський банк розвитку (АфБР), Міжамериканський банк розвитку тощо), або країни з гегемоністськими амбіціями (як Росія в Євразійському банку розвитку (ЄАБР) з 2006 по 2023 р.). Для порівняння: АфБР має понад 2000 співробітників, АБР — близько 4700, а АБП — лише близько 500 співробітників (таблиця). За останнім прогнозом Moody's, «АБП збереже повну операційну автономію від своїх найбільших акціонерів, включаючи Китай, а його операційна

²³ Pakistan: Karachi Bus Rapid Transit Red Line Project. *ADB*. 2025. URL: <https://www.adb.org/projects/47279-002/main> (дата звернення: 25.04.2025); Pakistan: Karachi Bus Rapid Transit Red Line Project. *AIIB*. 2025. URL: <https://www.aiib.org/en/projects/details/2019/approved/Pakistan-Karachi-Bus-Rapid-Transit.html> (дата звернення: 25.04.2025).

²⁴ Bangalore metro rail project — Line R6. *European Investment Bank*. 2025. URL: <https://www.eib.org/en/projects/loans/all/20160816> (дата звернення: 11.04.2025).

²⁵ IMF Executive Board Approves US\$1.2 Billion Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility for Jordan. *IMF*. 2024. Jan 10. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2024/01/10/pr24004-jordan-imf-exec-board-approves-us1b-extended-arrangement-under-eff> (дата звернення: 24.04.2025).

АБІ порівняно з іншими провідними ББР глобального рівня і Старого світу (Євразії і Африки)

Показники	АБІ (заснований 2016 р., штаб- квартира в Пекіні)	СБ (заснований 1944 р., штаб- квартира у Вашингтоні)	АБР (заснований 1966 р., штаб- квартира в Манілі)	АФБР (заснований 1964 р., штаб- квартира в Абіджані)	ЄБРР (заснований 1991 р., штаб- квартира в Лондоні)	ЄІВ (заснований 1958 р., штаб- квартира в Люксембурзі)
Сукупні активи, млрд дол.	40,2	639,6	282,1	50,9	85,0	643,0
Сукупні активи з розрахунку на 1 співробітника банку, млн дол.	84	40	76	24	30	186
Оплачений статутний капітал, млрд дол.	19,4	300,4	7,4	14,0	7,1	23,0
Оплачений статутний капітал з розрахунку на 1 співробітника банку, млн дол.	40	18	2	6	2	6
Персонал, осіб	476	15 907	3687	2095	2775	3450
Кількість держав-членів	109	189	68	81	71	27 (тільки члени ЄС)
Статус ради директорів	Нерезидентський	Резидентський	Резидентський	Резидентський	Резидентський	Нерезидентський

Джерело: складено автором за: АБІ, травень 2023; Світовий банк, червень 2022 р.; інші дані, 2021 р.

Динаміка кількості затверджених АБІІ регіональних і нерегіональних проектів у 2016—2023 рр., од.

Джерело: адаптовано автором за: 2023 AIB Annual Report. Asian Infrastructure Investment Bank. 2024. URL: https://www.aiib.org/en/news-events/annual-report/2023/_common/pdf/2023-AIIB-Annual-Report-final.pdf

стратегія залишатиметься зосередженою на розвитку інфраструктури в широкому діапазоні ринків, що розвиваються»²⁶.

Нерезидентський статус Ради директорів АБІІ, на відміну від більшості інших ББР (таблиця), обумовив вищу ефективність її ролі в управлінні банком, передусім, як «стратегічного мислителя» порівняно з такими традиційними для ради директорів ББР функціями, як забезпечення політичної протизаги, примус до виконання рішень і демократичний форум (Müller, Baumann, 2019; Gu, 2024).

Китай разом з Гонконгом має 27,3 % голосів у АБІІ, інші країни БРІКС — близько 11 %. Водночас держави, що входять до міжнародної коаліції на підтримку України, мають близько третини голосів. Отже, цілком зрозуміло, що потенційне рішення щодо прийому України до членів АБІІ принципово залежить від позиції Китаю, яка, при всій важливості геополітичного контексту, істотною мірою визначатиметься станом його двосторонніх економічних і дипломатичних відносин з Україною. Також не слід прямо асоціювати позицію керівництва АБІІ з позицією Пекіна, адже, наприклад, у березні 2022 р. банк оголосив про припинення всієї діяльності у РФ і Білорусі (при тому, що і на той момент кредитні ризики банку щодо цих країн були мінімальними). Таким чином, російсько-українська війна суттєво не вплинула на роботу АБІІ²⁷.

²⁶ Asian Infrastructure Investment Bank — Aaa stable. Credit Opinion. 30 May, 2024. Moody's Rating. URL: https://www.aiib.org/en/treasury/_common/_download/Credit_Opinion-Asian-Infrastructure-30May2024-PBC_1402305.pdf

²⁷ Asian Infrastructure Investment Bank. S&P Global Ratings. January 20, 2023. URL: https://www.aiib.org/en/treasury/_common/_download/SP_RatingsDirect_AsianInfrastructureInvestmentBank_Jan-2023.PDF

З 2021 р. АБП значно посилив свою увагу до інфраструктурних проєктів за межами свого профільного, згідно із статутними положеннями, макрорегіону — Азії, Австралії і Океанії (рисунок).

На фоні загострення з приходом другої адміністрації Д. Трампа торговельно-тарифних суперечок між США і КНР Китай намагається об'єднати традиційних союзників США — Європу, Японію і Південну Корею — для спільної протидії глобальній тарифній політиці Трампа. Пекін також намагається залучити до торговельної «коаліції» проти США держави Південно-Східної Азії, зокрема В'єтнам, Малайзію, Камбоджу та ін.²⁸ Отже, США можуть зіштовхнутися з посиленням інтеграційних процесів і формуванням потужного, конкурентного щодо них торговельно-економічного альянсу в АТР за провідної ролі Китаю. У свою чергу, це може істотно посилити координацію фінансової та інвестиційної політики держав регіону і Європейського Союзу в рамках АБП.

ВИСНОВКИ

Цілком імовірно, що чинник терористичної загрози для ключового маршруту світового торгового судноплавства через Баб-ель-Мандебську протоку збереже своє геостратегічне значення на середньострокову перспективу, впливаючи на глобальні ланцюги поставок, а відтак, і на процеси реструктуризації світової економіки і загострення боротьби за глобальне економічне лідерство. Відповідно, зважаючи на пошук альтернативних маршрутів для міжнародних товаропотоків, відкриваються можливості щодо активізації, з урахуванням пов'язаних з триваючою російсько-українською війною безпекових ризиків, участі України в транс'євразійських транспортних (інфраструктурних) проєктах, передусім у рамках угоди TRASECA. Розробка відповідних проєктів повинна передбачати цільову донорську допомогу Україні із залученням активів ключових як світових і європейських (МБРР, ЄБРР, ЄІБ та ін.), так і азійських (АБР і АБП) ББР. Це сприяло б відновленню й розвитку транзитного потенціалу України як транспортного хабу в трансконтинентальних комунікаціях між західною і східною частинами Євразії.

Потенційні інвестиції АБР в Україну обмежено його інституційним мандатом і геополітичними факторами, але залишаються здійсненними через непрямі форми, такі як спільне фінансування, цільові фонди чи технічна допомога. Україна могла б використати досвід АБР у галузі інфраструктури, енергетики і кліматичного фінансування для підтримки відновлення економіки, водночас просуваючи глобальні цілі розвитку. Проте банк має збалансувати ці можливості зі своїми регіональними пріоритетами, корпоративно-управлінськими механізмами і геополітичними викликами.

---

²⁸ How China went from courting Trump to 'never yield' tariff defiance. *Reuters*. 2025. Apr 14. URL: <https://www.reuters.com/markets/how-china-went-courting-trump-never-yield-tariff-defiance-2025-04-13/> (дата звернення: 25.04.2025).

Стосовно АБП існують реальні інституційно-правові можливості й вагомий фінансовий потенціал щодо вивчення питання про набуття Україною в контексті повоєнного відновлення статусу перспективного члена банку (наразі цей статус мають дев'ять нерегіональних держав), а в подальшому — і повноправного члена, який уже мають такі сусіди України, як Польща, Румунія, Угорщина, Грузія, Туреччина. У цьому контексті конструктивний приклад становлять Єгипет і Сербія, котрі як повноправні нерегіональні члени вже одержали значні пільгові позики від АБП на цілі інфраструктурного й соціального розвитку. В контексті геоекономічної фрагментації та істотної зміни природи глобалізаційних процесів, на нашу думку, перспективними є дослідження рольових функцій неазійських членів АБП з точки зору динамічної еволюції його місця в глобальній фінансовій архітектурі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Humphrey, C., Brugger, F. (2020). The Role of Multilateral Development Banks in Financing the Sustainable Development Goals. Policy Paper. Zürich, ETH NADEL. 6 p. URL: https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/nadel-dam/publications/NADEL_Policy_Paper_MDB_EN_web.pdf
- Widjanarko, Y. (2024). Multipolarity in Development Banking: The Asian Infrastructure & Investment Bank (AIIB) and Asian Development Bank (ADB). *Jurnal Ilmu Ekonomi Terapan*, 9. 2. 312-329. <https://doi.org/10.20473/jiet.v9i2.59426>
- O'Keeffe, A., Pryke, J., Wurf, H. (2017). Strengthening the Asian Development Bank in 21st century Asia. Sydney, Lowy Institute for International Policy. 82 p. URL: https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/documents/Strengthening%20the%20ADB%20in%2021st%20century%20Asia_Web_0.pdf
- Humphrey, C. (2020). From Drawing Board to Reality: The First Four Years of Operations at the Asian Infrastructure Investment Bank and New Development Bank (Working Paper). Boston, The G-24 & Global Development Policy Center of Boston University. April. 38 p. URL: https://www.bu.edu/gdp/files/2020/04/Humphrey_AIIB.NDB_April2020.FINAL_.pdf
- Tien, N., Do, P., Phong, V., Thuong, P., Dung, H. (2019). AIIB as a Challenger for IMF and WB. *American International Journal of Business Management*. Vol. 2. Iss. 10. P. 62—68. URL: <https://www.aijbm.com/wp-content/uploads/2019/10/G2106268.pdf>
- Xu, X., Feng, W. (2023). The Asian Infrastructure Investment Bank in a Changing Era: New Institution and New Roles. Singapore, Springer Nature Singapore. 177 p. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-1328-0>
- Creutz, K. (2023). Multilateral Development Banks as Agents of Connectivity: the Asian Development Bank (ADB) and the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB). *East Asia*. Vol. 40. P. 335—356. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12140-023-09408-6>
- Kavvadia, H. (2021). The European Investment Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank: Incumbents and challengers in the field of regional development banking. In: Clifton J., Díaz Fuentes D., Howarth D. (Eds.). *Regional Development Banks in the World Economy*. Oxford, Oxford University Press. P. 256—282. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198861089.001.0001>
- Bublyk, Ye. (2020). Development Finance Institutions and Their Role in Increasing Effi-

- ciency of Capital Flows. *Ukrainian Society*. No. 1 (72). P. 138—148. <https://doi.org/10.15407/socium2020.01.138>
- Doron, E. (2020). Balancing effectiveness with geo-economic interests in multilateral development banks: the design of the AIIB, ADB and the World Bank in a comparative perspective. *The Pacific Review*. 34. 6. 1022-1053. <https://doi.org/10.1080/09512748.2020.1788628>
- Gu, B. (2024). Corporate Governance: The Non-resident Board. In: Gu B. Chinese Multilateralism in the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB). P. 25—44. Singapore, Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-97-1219-9_2
- Zhao, J., Gou, Y., Li, W. (2018). A New Model of Multilateral Development Bank: a Comparative Study of Road Projects by the AIIB and ADB. *Journal of Chinese Political Science*. Vol. 24. Iss. 3. P. 267—288. <https://doi.org/10.1007/s11366-018-9580-5>
- Дем'янишин, В., Шуляк, Б. (2025). Домінанти вибору інструментарію фінансового механізму державно-приватного партнерства в умовах післявоєнної відбудови України. *Academy Review*. № 1 (62). С. 95—106. <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-7>
- Сіденко, В. (2025). Китайська ініціатива «Пояс і шлях» як системний інструмент реалізації політики міжнародного розвитку. *Економіка України*. 68. 03(760). 21-49. https://doi.org/10.15407/eco_nomyukr.2025.03.021
- Піляєв, І. (2020). Азійський банк інфраструктурних інвестицій: роль і тренди впливу на міжнародну фінансову систему. *Економіка України*. 63. 07(704). 88-107. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.07.088>
- Плотніков, О. (2024). Національні інтереси України в умовах фрагментації світової економіки. *Економіка України*. 67. 05(750). 57-67. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.057>
- Müller, C. von., Baumann, E. (2019). On the AIIB's Non-resident Board: Strategic Trade-offs, Roles and Responsibilities. *Global Policy*. Vol. 10. Iss. 4. P. 587—592. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12766>

Надійшла 29.04.2025

Прорецензована 23.05.2025

Доопрацьована 18.06.2025

Підписана до друку 03.07.2025

REFERENCES

- Humphrey, C., Brugger, F. (2020). The Role of Multilateral Development Banks in Financing the Sustainable Development Goals. Policy Paper. Zürich, ETH NADEL. 6 p. URL: https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/nadel-dam/publications/NADEL_Policy_Paper_MDB_EN_web.pdf
- Widjanarko, Y. (2024). Multipolarity in Development Banking: The Asian Infrastructure & Investment Bank (AIIB) and Asian Development Bank (ADB). *Jurnal Ilmu Ekonomi Terapan*. 9. 2. 312-329. <https://doi.org/10.20473/jiet.v9i2.59426>
- O'Keeffe, A., Pryke, J., Wurf, H. (2017). Strengthening the Asian Development Bank in 21st century Asia. Sydney, Lowy Institute for International Policy. 82 p. URL: https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/documents/Strengthening%20the%20ADB%20in%2021st%20century%20Asia_Web_0.pdf
- Humphrey, C. (2020). From Drawing Board to Reality: The First Four Years of Operations at the Asian Infrastructure Investment Bank and New Development Bank (Working Paper). Boston, The G-24 & Global Development Policy Center of Boston University.

- April. 38 p. URL: https://www.bu.edu/gdp/files/2020/04/Humphrey_AIIB.NDB_April2020.FINAL_.pdf
- Tien, N., Do, P., Phong, V., Thuong, P., Dung, H. (2019). AIIB as a Challenger for IMF and WB. *American International Journal of Business Management*. Vol. 2. Iss. 10. P. 62-68. URL: <https://www.aijbm.com/wp-content/uploads/2019/10/G2106268.pdf>
- Xu, X., Feng, W. (2023). *The Asian Infrastructure Investment Bank in a Changing Era: New Institution and New Roles*. Singapore, Springer Nature Singapore. 177 p. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-1328-0>
- Creutz, K. (2023). Multilateral Development Banks as Agents of Connectivity: the Asian Development Bank (ADB) and the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB). *East Asia*. Vol. 40. P. 335-356. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12140-023-09408-6>
- Kavvadia, H. (2021). The European Investment Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank: Incumbents and challengers in the field of regional development banking. In: Clifton J., Díaz Fuentes D., Howarth D. (Eds). *Regional Development Banks in the World Economy*. Oxford, Oxford University Press. P. 256-282. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198861089.001.0001>
- Bublyk, Ye. (2020). Development Finance Institutions and Their Role in Increasing Efficiency of Capital Flows. *Ukrainian Society*. No. 1 (72). P. 138-148. <https://doi.org/10.15407/socium2020.01.138>
- Doron, E. (2020). Balancing effectiveness with geo-economic interests in multilateral development banks: the design of the AIIB, ADB and the World Bank in a comparative perspective. *The Pacific Review*. 34. 6. 1022-1053. <https://doi.org/10.1080/09512748.2020.1788628>
- Gu, B. (2024). Corporate Governance: The Non-resident Board. In: Gu B. *Chinese Multilateralism in the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)*. Singapore, Springer. P. 25-44. https://doi.org/10.1007/978-981-97-1219-9_2
- Zhao, J., Gou, Y., Li, W. (2018). A New Model of Multilateral Development Bank: a Comparative Study of Road Projects by the AIIB and ADB. *Journal of Chinese Political Science*. Vol. 24. Iss. 3. P. 267-288. <https://doi.org/10.1007/s11366-018-9580-5>
- Demianyshyn, V., Shuliuk, B. (2025). Dominants of selecting financial mechanism tools for public-private partnership in the context of Ukraine's post-war reconstruction. *Academy Review*. No. 1 (62). P. 95-106. <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-7> [in Ukrainian].
- Sidenko, V. (2025). China's Belt and Road Initiative as a systemic tool for implementing international development policy. *Economy of Ukraine*. 68. 03(760). 21-49. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.03.021> [in Ukrainian].
- Piliaiev, I. (2020). Asian Infrastructure Investment Bank: role and trends of influence on the international financial system. *Economy of Ukraine*. 63. 07(704). 88-107. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.07.088> [in Ukrainian].
- Plotnikov, O. (2024). National interests of Ukraine under fragmentation of the world economy. *Economy of Ukraine*. 67. 05(750). 57-67. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.057> [in Ukrainian].
- Müller, C. von, Baumann, E. (2019). On the AIIB's Non-resident Board: Strategic Trade-offs, Roles and Responsibilities. *Global Policy*. Vol. 10. Iss. 4. P. 587-592. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12766>

Received on April 29, 2025

Reviewed on May 23, 2025

Revised on June 18, 2025

Signed for printing on July 3, 2025

Igor Piliaiev, Dr. Sci. (Political Science), PhD (Econ.), Prof.,
Leading Research Fellow of the Sector of International Financial Research
Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine
26, Panasna Myrnoho St., Kyiv, 01011, Ukraine

POTENTIAL OF ASIAN MULTILATERAL
DEVELOPMENT BANKS FOR POST-WAR
RECONSTRUCTION OF UKRAINE'S ECONOMY

In the context of searching for international financial resources for the post-war reconstruction of Ukraine's economy, the financial and investment potential and experience of Asian multilateral development banks (MDBs), namely the Asian Development Bank (ADB) and the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB), have been studied. It is shown that the AIIB, in contrast to the regional status of the ADB, has actually acquired a global status in terms of its membership, range of operational activities, and geoeconomic influence. In particular, it has begun to actively lend to its members outside Asia. Despite geoeconomic competition, the AIIB actively co-finances infrastructure projects with the ADB, the World Bank, and European MDBs.

It is shown that the organization of the AIIB's operations is based on the Confucian Doctrine of the Mean, which quite successfully ensures a balance between efficiency and geoeconomic interests of the bank's members. This distinguishes the AIIB from other MDBs, which are dominated by either donor countries, recipient countries, or individual hegemonic countries.

It is predicted that in the face of the US imposition of protective tariffs against the PRC and a number of its traditional allies, the coordination of the financial and investment policies of China, other countries of the Asia-Pacific region and the EU will be strengthened within the framework of the AIIB. Given the terrorist threat factor for the key route of world trade shipping through the Bab el-Mandeb Strait, the possibilities of intensifying Ukraine's participation in transcontinental infrastructure projects, primarily under the TRACECA agreement, are substantiated. This should include targeted donor assistance to Ukraine, including through involving ADB and AIIB assets, which would contribute to the restoration and development of Ukraine's transit potential in trans-Eurasian communications.

Considering the institutional and legal capabilities and significant financial potential of AIIB, the advisability of studying the issue of Ukraine acquiring the status of the bank's member in the context of post-war recovery is justified. This would allow to count on sizeable preferential loans from AIIB for infrastructure and social development.

Keywords: *Asian Development Bank; Asian Infrastructure Investment Bank; international development assistance; post-war economic reconstruction.*